

ט טור בשם רמב"ם (1) [1] לבערו (יג) בזמן אסורו (יד) אפלו אם אינו חייב באחריותו: ג *אם קנו שום דבר בחמץ (טו) אחר במצוה ושיטתו היה

אחרת ותוספות בחלין דף ד

שערי תשובה

באר היטב

דאם הוא דבר שלא ימצא בנזח קונים בשעה ה' מתר למכור קדם לכן: מיהו אם במקום היוכל למכור לא"י שיוצא שיחזיר לו אחר הפסח, אסור למכור מכירה חלוטה, מ"א: (1) לבערו. אע"ג שהוא אינו עובר עליו מ"מ יבכרו שלא יעברו עליו המפקיד, ואע"ג שאפשר שהמפקיד מכרה לא"י בענין שלא יעברו עליו מ"מ אין ספק מוציא מידי ודאי ושמא לא מכרו, לפיכך חייב לבערו, ב"ח. וכתב המ"א: ונראה שהמפקיד חייב לשלם דמי הפקדון למפקיד, שה"ל למכור קדם זמן אסורו, וא"ל להמפקיד פשע שה"ל למכור לא"י במקום שהוא, כיון דק"ל דאין המפקד רשאי לקסוף ע"ז וחייב למכור א"כ פשע שלא מכרו, ומיהו אם החמץ בעין אומר לו הרי שלך לפניך, מיהו אם היה משכונן בידו צ"ע אם יכול לומר הרי שלך לפניך וחייב לפרע לו מעותיו או דלמא כיון שהוא פשע הפסיד מעותיו, ע"ש. וט"ו כתב בפשיטות דההזק של החמץ על הלזה כיון שהגוף שלו והלזה צריך לשלם לו מה שהלזה לו, וה"ה אם מכרו בזה בע"פ ההזק על הלזה, ע"ש. והח"י חולק על המ"א ופסק דאין המפקד חייב לשלם דמי הפקדון, ע"ש. וענין בתשובת יד אליהו סימן יז, וכתב הנ"ל דהמפקד יכול לומר קים לי כמאן דפוסר, ע"ש וכן בס' אבן העזר חולק על המ"א ופסק דאין המפקד חייב לשלם להמפקד, ע"ש בסימן מא

שכתמי, והרב מהר"ל בן המספר הנ"ל אס טענת שכתמי פשיעה הוא ואפלו אם לא היה שכתמי, וכתב מהר"ל אצל שפ"ה וז"ל ודעתי לקח כמב זה, דאפלו אם היו שפטים להשי"ף סימן שסג שחולק על רש"ל וס"ל דשומר כמו גזלן וימצי אחר הרי שלך לפניך

משנה ברורה

להמלצה למכור קדם הפסח ולא מכרו, הרי עצלותו נקמה הפסד המשכונן שגאסר בהנאה ואין זה אנס. ונפשוט דאם מכרו בערב-פסח, אף-על-פי שמכרו בזול, אין עליו כלום וההפסד הוא על הלזה, ט"ו. מיהו, אם המשכונן הוא בעין, כגון שלא בפרו המלצה לאחר זמן הבער והשקה אותו עד לאחר הפסח, (ט) אפשר דכיוול לומר לו 'הרי שלך לפניך' (טו) אף-על-פי שאינו שונה עכשו כלום, דחשדון שאין נכר הוא ולא הפסיד חובו: (יג) בזמן אסורו. בשעה ששית. ואף-על-גב דאפשר שבעל החמץ מכרו לעצמו במקום שהוא באחד מדרכי הקנינים, מכל מקום כיון שיש כאן ודאי חמץ, ופסק מכרו בעליו לעצמו ופסק לא מכרו, אין ספק מוציא מידי ודאי וחייב לבערו: (יד) אפלו אם אינו חייב באחריותו. ואפלו אם לא קבל עליו שמינה כולל (אחרונים). ואף-על-גב שהוא אינו עובר עליו, מכל מקום צריך לבערו כדי שלא יעברו עליו המפקדים, דכל ישראל צריכים זה בזה וב"ח ומ"א. ודעת הג"א, (כ) דיש עליו חיוב מן התורה לבעור אף שהחמץ אינו שלו, כיון שהחמץ בביתו כיון שהוא של ישראל, וכן דעת הג"ח ובית-מאיר, ענין שם: ג (טו) אחר שיש שעות, ודעה לומר, אף-על-גב דאסור בהנאה מן התורה לרב פוסקים, ואם-כן הלא קעבר בהנאה אדאורייתא, אפלו הכי בריעבד אינו תופס דמיו, דלא מצינו שיתפס האסור על הדבר שהחליף כי אם בעבודה וזהו הנקדש ושיביעית, ולפי זה הוא הדין

שער הציון

(טו) מגא' אברהם, ענין שם שפ"ה בצריך ענין. ומט"ו מוכח דפשיטא לה דחייב הלזה לשלם, וכן סתם הג"ח להלכה. ואנו כתבנו בלשון 'אפשר', משום דבבבג' י"ש מצד דאף בזה הפסד המלצה חובו, ענין שם: (כ) ומצאתי בדבריו בהנאה ובהלכות ר"י צ"ח גיאות, וכלשון הש"ס בבא' קמא צ"ח דהכל מצוין עליו לבערו. וענין בעמ' הלכה סימן קכו:

תרגום: 1 לתת.

שכרזה לומר דעשה דמשיביתו אינו אלא בע"פ ולא בשאר ימות הפסח, דהא אף אם בודק בתוך הפסח צריך לברך, ולא נהנה מהנקה על מניעת האסור רק על עשיית המצוה, ע"ש. וענין לעיל סימן תלה, וענין מ"ש לעיל סימן תמ בשם השאגת-אריה סימן פג וסימן סד: [1] לבערו. ענין בה"ט. וענין בשו"ת חשוך ב"י. בא"י ששקח תבואה של ישראל לעשות ממנה מאליהו בלא ידיעת הישראל, ואדרכה קדם ששעה של פ"ה הישראל ומתה בו ושוב הדיד להישראל ששקח וקצט עליו ולכן הלך האי"ו ולקחה מן המים ויבשה, אם הקולקל נכר בתבואה ורשאי לקבל ממנו דמי התבואה כפרטיו הנזק, ואפלו אם אין נכר יש לצדד בזה, אלא שיש לספק בדבר, ע"ש. ומ"מ אסור לשום ישראל לקנות המאלי"ן מן האי"י. דקדם שנתקלקלה אפתי ברשות ישראל היה קניא והנה חמץ של ישראל שעה"פ, ע"ש. וענין בשו"ת נ"ב ח"א שכתב במלן שאומר לנגלל הרי שלך לפניך אין החמץ נאסר, וענין בגי' מ"ת סימן סה וסימן עה שכתב לשלם מה שהקטל לו ע"י מכרה מקומות, וענין בשו"ת בית-אפרים סימן לו מ"ש בזה. וענין בשו"ת יעקב ח"א סימן י"ט באחד שהמפקד פדה מסננת בלא אחריות, והמפקד משום חשש שמא יש שם חמץ מכר בע"פ לא"י אותה הפדה עם שאר החמץ שלו ונאכד הכל בפשיעת האי"י, ונשאל אם זה הרי פשיעה מה שמכר לא"י, ואת"ל שהוא פשיעה, אם גם פשיעה בכלל התנאי שלא יתחייב באחריות, והשיב דהרי הרי פשיעה, שלא היה עליו חובת בעור, כיון שאין דיוע אם יש בחיוב חמץ או לא, אחוזהו בחמץ לא מתקוקו, ומ"מ פסור מחמת התנאי דגם פשיעה בכלל ובמ"ש בח"מ סימן עב ובסימן שה, ואף שבתשובת הב"ח סימן קלח ומהר"ט חלק ח"מ סימן קיו חולקים, אין נראה לדחות דברי מהר"ם מראנבורק, ע"ש. וענין בשו"ת שער-אפרים סימן כח כראובן שכתב לשפוט פשע ולא מכר החמץ בע"פ והוא טוען שומר שר היה חייב, אף דמשמע משאלה שחמץ של ראובן לכר היה והמפקד אצל שפ"ה וז"ל ודעתי לקח כמב זה, דאפלו אם היו שפטים להשי"ף סימן שסג שחולק על רש"ל וס"ל דשומר כמו גזלן וימצי אחר הרי שלך לפניך

באר הגולה

שיפסד לגמרי לא ימכר אלא ימחין על הבעלים, וכמו שכתב שם המחבר ולא יגע בפקדון אפלו יודע בודאי שיצילו בזמן פלוני או יאגס אותו השלטון, שמא יבואו הבעלים קדם וישלו ממנו. ובאמת כבר עמד בזה האילה ובה ונעין שם שפ"ה, דאפשר דכונת המגן-אברהם דוקא קרוב משם לשעה חמישית, עד כאן לשונו, ודעה לומר שחוקו הדבר שכתבנו הבעלים בזמן מנעם בזה, אבל באמת אין זה ענין לדברי מגן-אברהם שפלה השעם בשלא ימצא קונים בשעה חמישית. ואף-על-פי-כן לא רצינו לדחות לגמרי דברי מגן-אברהם דמסתבר טעמה, ודברי המחבר שם בחשן-משפט בדין דאגנסו שלטון קשים בסבבא, דמדיקה שם דין דאגנסו שלטון לסעיה הקודם דחמץ אסור למכר עד שעה חמישית, וגם שם גזרת אוריתא קאגנסו שלטון דמי, ובאמת הוא ראיה לסתור לכאורה, שהרי אדרכה, משעה חמישית ואילך התירו לו למכר, ואין לו להמחין על הבעלים עד שעה ששית שאגנס אותו אוריתא, אלקמא דהיכי שיפסד לגמרי אין לו להמחין שמא יבואו הבעלים. ואם קדם לפי זה אפשר גם-כן לומר עוד דאם מפשר שלא ימצא קונים בשעה חמישית ואם-כן יפסד לגמרי, אין לו להמחין גם על שעה חמישית, ובשעה רביעית יכול למכר כשוראזה שהבעלים לא באו, וכדברי המגן-אברהם. וענין שם בסמ"ע, ואפשר שכוון לדברינו, דהנה שגם שם אין צריך להמחין עד דנמן האחרון שיבוא השלטון מחמת השעם שמא יבואו הבעלים, אלא מרויחין גם-כן מעט זמן מקדם כמו בעניגנו שעה חמישית ונלפי זה אין קניא את המגן-אברהם משום, אכן לשונו מגמגם, וצריך עיון: * אם קנו וכו' מתר. ענין משנה ברורה שהבאנו דעת המחמירים בזה, ודע, דלידיהו לאו דוקא לאחר שש והוא אסור דאורייתא לרב הפוסקים, הוא הדין לאחר פסח אם מכר חמץ שעבר עליו הפסח אסור גם-כן למוכר להנות מדמיו אף-על-גב דאין אסור החמץ עצמו אלא מדרבנן, ממכר בחלין ד' עמוד ב' בש"י ותוספות, ומסבבא דהוא הדין לפי זה אם מכר בתחלת שש דגם-כן אסורו מדרבנן הוא, אסור לו להנות מן

הלכות פסח סימן תמג תמד

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק טז]

מכל מקום לבעל התמץ עצמו קנסו רבנן שלא יקנה מן הקדמים⁽²³⁾.

23) ובני ביתו של בעל החמץ הסמוכים על שלחנו, כתב הרעת תורה (ס"ג ד"ה והנה) שגם להם אסור ליהנות מחלפי החמץ, וכעין שכתב בשו"ת הרדב"ז (ח"ו סי' ב' אלפים קכג) לענין מי שעבר על דין 'אין מבטלין איסור לכתחילה', שלא רק עליו נאסר ליהנות ממנו שביטל, אלא אף על בני ביתו הסמוכים על שלחנו. [וכדברי הרדב"ז כתב הט"ז (יו"ד סי' צט ס"ק י) בשם מהרש"ל].

[משנ"ב שם]

ואינו מתיר לדידה אלא בשמירתו או הקליפו אחרים תמצו שלא בדיקתו⁽²⁴⁾.

24) ואם אשתו החליפה את החמץ שלא בדיעתו, כתב הרעת תורה (ס"ג ד"ה ובמשל) שהרי זה כאילו החליף הוא בעצמו, משום שאשתו כגופו.

[משנ"ב שם]

ויש להקמיר בדיקת פוסקים אלו שלא במקום הפסד מרובה⁽²⁵⁾.

25) וכן לענין מומר שמכר לו חמץ בטעות [שסברו שדינו כנכרי], כתב לקמן (סי' תמח ס"ק יא) שאחר הפסח ראוי לומר לו למכור את החמץ לנכרי ויהיו הדמים מותרים. וכן לענין מי שהיה בערב פסח בספינה ולא היה עמו נכרי, והפקירו בפני עדים, כתב שם (ס"ק כה, ובשעה"צ ס"ק עג) שבמקום הפסד מרובה יש לסמוך אחר הפסח להקל ולמכור לנכרי.

[משנ"ב שם]

אם לקח את חלפי התמץ לאחר זמן⁽²⁶⁾.

26) ואם קיבל תמורת החמץ המחאה [שיק], דעת הגר"י קרליץ (סידור פסח כהלכתו פ"י אות ו' ס"ק ג) שאף אם תאריך ההמחאה הוא לאותו היום, מ"מ נחשב הדבר כמכירה בהקפה, ודעת הגר"ש אלישיב (קובץ הליכות והנהגות) שדינו כתשלום במוזמן, ונחשב כחלפי החמץ.

[משנ"ב ס"ק יז]

וקחמץ עצמו לעולם עומד באסורו בכל מקום שהוא⁽²⁷⁾.

27) אמנם בביה"ל לעיל (סי"א ד"ה ואסורו) כתב בשם אחרונים, שכיון שנמכר החמץ לנכרי קודם חצות [אף בשעה שכבר נאסר בהנאה], מועיל הדבר שלא יחשב 'חמץ שעבר עליו הפסח', והוסיף, שיש אחרונים שסוברים שאף אם נמכר החמץ אחר חצות, מ"מ בדיעבד אין להחשיבו כחמץ שעבר עליו הפסח.

[משנ"ב שם]

ועין בתשובת חתם סופר א"ח חיים סימן קד⁽²⁸⁾.

28) שלענין חיטים שזרען אדם בקרקע יום או יומים לפני הפסח, שנוהגים למכור לנכרי, כתב שם שאם שכח למכור, מ"מ מחמת כמה ספיקות אין לאסור את הגידולים הראשונים מדין חלפי איסורי הנאה [ולולי ספיקות אלו, אסורים הגידולים בהנאה].

סימן תמד

דין ערב פסח שחל להיות בשבת

[משנ"ב ס"ק א]

בדקין⁽¹⁾ נכרי. וצריך לברך על הדביקה⁽²⁾ וגם לכשיל, כמו בפסח שנים בליל י"ד⁽³⁾.

1) ולבני דרשת שבת הגדול, כתב לעיל (סי' תכט ס"ק ב) שכשחל ערב פסח בשבת מקדימים את הדרשה לשבת שלפני כן. ולענין תענית בכוחות כשחל ערב פסח בשבת, ראה שו"ע ורמ"א לקמן (סי' תע ס"ב).

2) ואף שהבדק תוך שלושים יום קודם החג, כתב הרמ"א לעיל (סי' תלו ס"א) שאינו מברך 'על ביעור חמץ', הרי ביאר המשנ"ב שם (ס"ק ד) שחייב הברכה הוא דוקא כשמצניע את החמץ שימצא כדי לבערו למחרת שאז הבדיקה היא תחילת הביעור, ולכן הבדק תוך שלושים יום אינו מברך כיון שאינו עתיד לבער את החמץ אלא רק מפנה אותו מן הבית, מה שאין כן כאן שעתידי לבער למחרת את החמץ שימצא.

3) וכן לענין אכילה קודם הבדיקה, כתב לקמן (סי' תע ס"ק ו) שאסור לאכול גם כשהבדיקה בליל י"ג.

[משנ"ב ס"ק ב]

שלא יתיר בערב-שבת אי אפשר לבדוק⁽⁴⁾.

4) ולבדוק בליל שבת, כתב הב"י שאי אפשר, שהרי אסור לטלטל את הנר. ואף שיעשה דוחה לא תעשה, גם במצוות דרבנן [כמו שכתב המג"א סי' תמו ס"ק ב בשם השליח], ואם כן תדחה מצות הבדיקה את איסור טלטול הנר, כתב האבני שוהם (דף ס"א, ג) שכיון שאפשר לבדוק בליל י"ג, אין לומר בזה שמצות בדיקת חמץ תדחה את איסור טלטול הנר, ועוד, שבשביל הבדיקה צריך לטלטל את הנר עוד קודם התחלת הבדיקה, ואז הרי עדיין אינו מקיים 'עשה' שיוכל לדחות את האיסור. וחשדי חמד (מערכת חמץ ומצה סי' ה אות יד) תירץ שטלטול הנר הוא איסור חמור, ואין עשה דוחה איסור חמור.

[משנ"ב ס"ק ג]

וצריך לנהרץ להניחו במקום מוצנע⁽⁵⁾.

5) והחושש להשאיר חמץ לסעודות השבת שמא יבא לידי מכשול, כתב בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"א סי' קנה) שטוב שיקיים את שתי סעודות השבת במצה עשירה, ויאכלנה רק בזמן שרשאי לאכול חמץ [וכיון שאוכל אותה לסעודת שבת המחויבת בפת, יברך עליה המוציא וברכת המזון].

[משנ"ב ס"ק ד]

ובשבת זה משימים להתפלל⁽⁶⁾, ולא יאריכו הרבה⁽⁷⁾.

6) ואף בכל ערב פסח הדין כן, כמו שכתב לעיל (סי' תכט ס"ק יג). כדי שיגמור סעודתו קודם ד' שעות. והגר"ח זוננפלד (סדר ערב פסח שחל בשבת אות ד) כתב, שבשבת זו בכל בתי הכנסיות משכימים להתפלל כשיאיר היום.

7) ולענין אמירת הפיוטים של שבת שלפני פסח [יציאות], לנוהגים לאומרים בשאר השנים, כתבו הפמ"ג (סי' תל משנ"ז ס"ק א) והא"י (שם ס"ק ב) שאומרים אותם אף כשחל ערב פסח בשבת. והגר"ח זוננפלד (שם) כתב, שבשבת זו אין אומרים אותם. [ויש הנוהגים להקדים ולאומרים בשבת שלפני כן (מהר"ל מנהגים הלכות ערב פסח אות י)].

[משנ"ב ס"ק ה]

דקא אסור לאכל⁽⁸⁾ מצה בערב-פסח⁽⁹⁾.

8) אכן לענין לחם משנה, הורה החזו"א לבני ביתו (אגרות חזו"א ח"א סי' קפח) שלא ישאירו לשם כך חמץ, אלא יצרפו מצה כלחם משנה. והוסיף הגר"י קניבסקי (ארחות רבנו פסח עמ' יא), שיעטוף אותה בשקית נילון כדי שלא תיגע בחלה, שגם באופן זה יוצא ידי חובת לחם משנה. ואף שיתכן שלחם שאינו ראוי לאכילה אינו המשך במילואים עמוד 7

שש שעות, (1) [1] (2) מִתָּר, מִפְּנֵי שְׂחָמֶץ (3) * אֵינוֹ תוֹפֵס דָּמִיו :

תַּמֵּד דִּין עָרַב פָּסַח שָׁחַל לַהֲיוֹת בַּשָּׁבֶת, וּבֹח' סְעִיפִים:

א *י"ד שָׁחַל לְהִיּוֹת בְּשֶׁפֶת, (א) בּוֹדֵקִין (ב) לַיִל י"ג בְּיוֹמֵבָעִירִים הַכֹּל לִפְנֵי הַשָּׁפֶת, (ג) וּמִשְׁחִירִין (ב) מִזֶּזֶן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת (ד) *לִצְרֹךְ הַשָּׁפֶת, דְּסֵעוּדָה שְׁלִישִׁית זְמַנָּה אַחֵר הַמִּנְחָה, וְאִזּוּ אֵינוֹ יְכוּל לַעֲשׂוֹתָהּ (ה) לֹא בַמִּזְבֵּחַ וְלֹא בַחֲזָקָה^ג אֶלָּא (ו) בַּמִּזְבֵּחַ עֲשִׂיָּה; וְיִצְרִיךְ לַעֲשׂוֹתָהּ (ז) לְדָם שְׂעָה עֲשִׂירִית: הַגָּה

שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה

קָמוּ גִלְזָן, א"כ מצי למימר קים לי כהש"ך, ע"ש: [1] מִתָּר. עבה"ט שְׁהִרְאָה מָוֶס
לְשׁוֹת שַׁעֲרָאָפְרִים סִימָן ד' שִׁתְּב שֶׁם עֵנְזָן חֲמֻזָּה שֶׁל עוֹבְרֵי־צִבְרָה, וְעֵין כְּשׁוֹת פ"י
סִימָן יג וּרְשׁוֹת כְּתָר־בְּהֵנָה סִימָן כ"א וְסִימָן כ"ב:

(ח) מזון. עברית. רצון שאחריה יבדוקו סימן של השיג יביל על מהבשר, ועיש שחבט בהם דמשקטו מהמגמר יאמר לקבל על שבת דרצון לו קטח אחר הרצון לו, ואכלה אלא אכרש שריר מן הפך לשיר כלל וקפח הכניס לו בפרק וזהו המפקדון, ואוכלה קטן או גדול ששכל או כמר לא למנהגיהם וזהו, והכא וליבא של למחיר י' שבת ברכת אור, ע' קור, ע' ובשתיים פנים מקצירתו חס סימן דן קטב צ' דלא קלמריה, ע' שבת דאסור למחירי בריית חסין שיש לו חסין אחד לכל קטל ולשיר קטת, אבל

(ב) מזוֹן. כתבו האחרונים דמ"מ גם בשחירות יפקיט סעודתו לשנים, דהא י"א דיוצא בזה, ע"י סימן רצא ס"ג. ואם שבת להפריש חלה בע"ש זו מלקח חמץ שאפס לשבת, אסור לאכל ממנו, מ"א בסיומן תקו סעי' ג, ע"ש. וכי הבאר היטב אשר לפני: וגי' שישמן המשיח לכהן קטן בענין זה, ודו"ק. ולא הבנתי

בְּאוֹר הַלְכָּה

הדממים, וכן קטב הגור*: אינו תורפס דמיו. ודע, וְלֹא זֶה אֵם בָּרָב קֶבֶל
הדממים או חפץ חליפי התמזין, אבל אם לא קבל צדין הדממים, אסור לו
לִקְבֹּל מעברם: הנהגה: לא מבטיח אם לא היה שום קנזן וזולת הדממים
לִבְדוּתָא אסור, שחרי בקבלתו הדממים עובר אסור דאדוּתָא: כבר אסור תנא
שם חפץ חפץ ונפולו משך מקדש, הרי לאיזה פוקסים משכיבה לחוד לא נהגה
לִבְעוּרָם, ונמצא לשמקבל הפעוּת ממנו נגמר קנזו ועובר אדאדוּתָא אם
היה בִּפְסוּת, ולאחר פסח מדרבנן, אלא אפילו כבר נהגה התמזין לִבְעוּרָם
בִּקְנָזָן מזור אסור לו לבחולתו לקבל הפעוּת לכלי עֲלֵמָא, משום דעקר תנא
הוא בִּשְׁעָת קבלת הפעוּת, ודמבאר להוּדָא לִקְפֹן בטִּסְמֵן דַּ סִּיף ד, וצִנֵּן
בִּיְהוּדָה: שם טִסְמֵן קֶבֶל וקמדי במאחוריים שם, ואם כתב במענהו לִלְמַךְ פֶּקֶד
טו מלכות מכירה במסגרתו, וצִנֵּן שם שְׁהֶאֱרִץ בָּהּ:

* ומשקין מזון שתי סעודות. נקט 'שתי' משום דמדינא אינו מחיב לבצרו עד סמוך לשבת, ואם יין אינו מניח בשעת הבעור רק שתי סעודות לגרוך השבת. ולפי מנהגנו בסעיף ב' ובסעיף ג' הכל קדם חצות בקומו בשאר השנים. יכול להניח יותר משתי סעודות אם רוצה לאכל עוד קדם הלילה, וכן ברמב"ם סתם יציגים מן החמץ כדי לאכל ממנו עד ארבע שעותות קדם השבת, וכן קובע הסאטמרסקי: * לגרוך השבת. עין בנדר.

תופס דמיו. והחמץ עצמו (כט) לעולם עומד באסורו בכל מקום שהוא²⁷, ואסור לכל אדם לקח אותו מהעצום אפלו חזר העצום והחליפו באחר, ואפלו מכר הישראל להעבום אחר הפסח, דכיון דחכמים הטילו אסור עליו הרי הוא כחתיכה דאסורא. כתב חזק יעקב: דגן שנתחמץ ועבר עליו הפסח וגזרע, גדוליו מתירין, דגדוליין הוי כחליפין. ובספר מקור חיים חולק עליו, ונדעתו דגדוליין גזרע מחליפין ולכלי עלמא אסור. ועין בתשובת חתם סופר ארח חיים סימן קעד²⁸:

א (א) בודקין⁹ וכו'. וצריך לברר על הדבקה¹⁰ וגם לבטל, כמו בשאר שנים לילי י"ד¹¹ [אחרונים]: (ב) ליל י"ג. שלמחר בערב שבת אי אפשר לברק¹², דאין בודקין לאור חמסה, ובנ"ל: (ג) ומשירין וכו'. וצריך לזהר להניחו במקום מצנע¹³, ויכליעיל סימן חלד סעף א: (ד) לצרף השבת. ושבת זה משכימים להתפלל¹⁴, כדי שאיכנו הרבה¹⁵, ודי שיהיה להם שעות ולא יבואו לידי מכשול [אחרונים]: (ה) לא במצח. דהא אסור לברק פסחו¹⁶, ויכלדקן בסימן תעא: (ו) במצח עשירי¹⁷, הינו, בשלושה כמ"פירות (ז) קודם שעה עשירית. ומשם ואילך אפלו מצח עשירה אסור לאכל כדי שיתאכל מצח לתאב¹⁸, ויכלדקן בסימן תעא סעף ב: (ח) כבד: (י) קודם שעה עשירית.

שַׁעַר הַצִּיּוֹן

(כא) פרי חדש והג' א ושי"א דלא כאלה רבה: (כב) עלת שבת ומגן אברהם ופרי חדש והג' א ושי"א כפרוש דברי המהמר: (כג) רש"י ותוספות פסקו: קמא דחילין, והרא"ש בסוף פרק אימ"ע מקדש, וקס"ג בשם רבנו יונה, וריש"א בפרק קמא דחילין ובהלכות גדרים בפרק העוד מן הניקב ומגווי' יוסף שם, והמאירי בדף מן שם, וכן דעת אימ"ע חשדן בשם ר' יצחק: (כד) ב"ח, וכן מוכח מהריב"א ש"ך קמא דחילין, צ"ע שם שבתב דקנסו ארתו משום דערב אדארניקא, וכן במכר בשבועות דבית' יוסף שם קס"ג ומביא' מן ש"ך שם, וכן במכר להלואי בגמגמק' יוסף שם, והגור' מן הנקב ובמאירי דף מן, ודלא כפרי חדש ששומעיה על הית'ה: (כה) הגד"ז: (כו) הרא"ש בפרק ב דקדושין והרשב"א והמאירי בגדרים דף מן: (כז) אפילו אם קנה בהמעות גלי דתיו דבר המסני' גם כן שרי, וכמבאר בפוסקים הנז'ל. ודבר' החק"יעקב שבתב דדוקא כסות וכלים אבל דמיו ממה, אין לו מוכן, וכבר השיגוהו האלהי רבה ושי"א, וכנראה שיש איהו טעות סופר בדבריו וצריך לומר: כמו שכתוב שם בחילין בפסקי תוספות: (כח) מגן אברהם ותוספות והג' א ושי"א דלא כאלה רבה: (כט) חק"יעקב ואלהי רבה ושי"א: (ל) מילים מהפסד מרובה וכמו שכתבנו בפנים: (לא) חק"יעקב ואלהי רבה ושי"א:

פֶּאָר הַיֵּטֵב

דפוס פרופוס: (1) מִתֵּר. כִּבֵּשׁ הַיָּם: דִּקְאָ אִם שִׁפְחָתוֹ מִגָּאָה כָּלִי דִּיעֵתוֹ אֶז; מִקֵּר הַנְּעֵל־הַבֵּית לִנְהוֹת מִמֶּנּוּ. אָבֵל אוֹתוֹ הָאִשׁ שָׁאָן אֲסוֹר לִנְהוֹת מִמֶּנּוּ; מִקֵּר מִהֶאֱחָרִימִם מִקְלִין כֹּהֵן. וְכֵן הִנָּהוּ דַעַת הַשֵּׁשׁ שָׁאָן: אֲכֹן חֲלִיפִי מִקְלִין לְשׁ לְהִמָּרֵר אֶל־יָדָיו. וְגַל דְּהַמְמִיר לִידָרָה בְּחִלְפִינִי הִנָּהוּ חֲלִיפִי מִקֵּר מִקֵּר וּפְרוֹת וְכֹלִים שְׂהוּא דְּהַנֶּגֶר וְנִרְאָה, אָבֵל דְּמִי מִסְרִין אֶפְסוֹ לְכַתְּחֵלָה, וְצִין בְּחִשְׁבֹּת שֶׁר־אֶפְרָםִים סִימָן ד: וְכֵל זֶה דִּקְאָ חֲלִיפִי מִקֵּר מִסְרִין. אָבֵל מִקֵּר מִקֵּר אֶף שִׁנְחֵל וְחִזּוֹר וְתַנּוּ לְיִשְׂרָאֵל מִ"מ. בִּסְטוֹר מִסְרִין קִימָא דְּקִמָּא שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁכֵּבֶר גְּדוּלָּהּ הִפְסִח אֲסוֹר בְּחִלְפִינִי וְעֵבֶר דְּמִי חֲלִיפִינִי מִסְרִים. גְּדוּלָּהּ דְּמִי, חֲלִיפִינִי מִסְרִים. וְנִרְעָה, עֲדִי עֲשִׂי

(ח) קוֹזוֹן. בְּתוֹב הָאֲחֵרוֹנִים דַּמ"מ גַּם בִּשְׁחִירֵי יַסְסִיק סְעוּדָתוֹ לְשָׁנִים, דְּהֵא י"א שְׁאֵפָה לְשִׁבְתָּ, אֲסוּר לֹאֲכֹל מִמֶּנּוּ, מ"א בְּסִימָן תְּקוּ סְעִיף ג, ע"ש. וְכ' הַבֵּן

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בַּפֶּסֶח (כא) גופא גַם-כֵּן אֵינוֹ תוֹפֵס דְּמִיו: (יז) מִתֵּר. הִנֵּנו
(כז) אֶפְלוּ לְמִי שֶׁקָּהוּ גּוּפָא, וְכָל-שֶׁכֶּן דְּלֹאֲמִירִים שְׂרִי לְהִנּוּת
מֵאוּתוֹ דְּכֵר. וְנַע, דְּרַעַת הַמִּסְכֵּר לֹא דְכֵרִי הֵכַל הוּא, (כג) דִּישׁ
מְגֻדְלֵי הַפּוֹסְקִים שְׁסוּכְרִין, דְּאֵר-עֲלֵי-גַב דְּלֹאֲמִירִים שְׂרִי לְהִנּוּת
מִחֲלוּפֵי חֲמֵץ, דְּחֲמֵץ אֵינוֹ תוֹפֵס דְּמִיו בְּדִרְעֵבָר, מִכָּל מְקוֹם לְבַעַל
הַחֲמֵץ עֲצֵמוֹ קָנְסוּ וּבָנָן שְׁלֹא יִהְיֶה מִן הַדְּמִיִּים⁽²³⁾ כִּיּוֹן דְּעֵבִיד
אִסּוּרָא, וְאֵינוֹ מִתֵּר לִידֵּהָ אֲלֵא בִּשְׁמֻכְרוֹ אוֹ הַחֲלִיפָא אֲחֵרִים
חֲמֻצוֹ (כד) שְׁלֹא בִּידִיעֲתוֹ⁽²⁴⁾, וְיֵשׁ לְהַחֲמִיר בְּרַעַת פּוֹסְקִים אֵלּוּ
(כה) שְׁלֹא בְּמְקוֹם הַפֶּסֶד מְרַבָּה⁽²⁵⁾. וְנַע עוֹד, דְּאֵר לְרַעַה זֶה (כו) אִם
עֵבֶר וְקָנָה מִן הַדְּמִיִּים (ס) אֵינֶה דְּכֵר, מִתֵּר לְהִנּוּת מֵאוּתוֹ הַדְּכֵר,
דְּהִי חֲלִיפֵי חֲלִיפִין וְשִׁירִי. עוֹד כְּתוּב הָאֲחֵרֹנוֹיִם, (סז) דְּאֶפְלוּ לְפִי
רַעַת הַמִּסְכְּמִירִים בְּחֲמֵץ לְאַסֵּר בְּחֲלִיפֵיו לִידֵּהָ גּוּפָא, מִכָּל מְקוֹם
הֵינוּ וְזָקָא שְׁלֻקָּח חֲלִיפֵי חֲמֵץ בִּשְׂעָה שְׁנָתָא הַחֲמֵץ, אֲבָל אִם לִקַּח
אֶת חֲלִיפֵי הַחֲמֵץ לְאַסֵּר וְזָקָא⁽²⁶⁾, לְכָל עֲלָמָא מִתֵּר אֵף לִידֵּהָ, דְּכִיּוֹן
שְׁלֻקָּח הַנְּכָרִי אֶת הַחֲמֵץ לְרִשּׁוּתוֹ וְקָנָה לוֹ הַחֲמֵץ מִיֵּד עַל-יְדֵי
לְקִיטָתוֹ, וְיֵמָּה שְׁנָתָא לוֹ אֲחֵרֵיכֹן דְּמִי אוֹ חֲלִיפֵי הַחֲמֵץ הֵרִי כִּמְתַנָּה
בְּעֲלָמָא, וְאֵינִים שְׂיָכִים כָּל לְחֲמֵץ וְלֹא מְקָרִי חֲלִיפִיו: (יז) אֵינוֹ

תופס דמיו. והתחמץ עצמו (טו) לעולם עומד באסורו בכל מקום והחליפו באחר, ואפלו מכר הישראל להעביוס"ם אחר הפסח, דכיו יצקב: דגן שנתחמץ ועבר עליו הפסח ונזרע, גדוליו מתרין, דגדגו מחליפין ולכלי עלמא אסור. ועין בתש

א (א) בודקין⁽¹⁾ וכו'. וצריך לברר על הבודק⁽²⁾ וגם לבשל, כמ' שבת א' אפסר לבדל⁽³⁾, דאין בודקין לאור החמה, וכן⁽⁴⁾: "(ג) חלד שקיף א: (ד) לצרף השבת. ובשבת זה משימים להתפולל⁽⁵⁾, [אחרונים]: (ה) לא אסור לבשל⁽⁶⁾ מצה כערב-ספח⁽⁷⁾, (ז) קדם שעה עשירית. דמשים ואילך אפול מצה עשירה